

Поняття «щастя» як психологічний феномен

Ольга Марчук

магістрантка ННІ психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Амінет Анішева

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

ORCID: 0000-0002-1311-0255

Щастя як філософське питання здавна хвилює людство. Тему щастя розглядало безліч геніальних людей, які порушують загальнолюдські питання, від давньогрецьких філософів, до наших сучасників. В психологічній науці до цієї теми під різними кутами зору звертаються багато вчених усього світу (А. Маслоу, Г. Олпорт, Е. Еріксон, К. Роджерс, В. Франкл, М. Аргайл та ін.). Далеко не кожна людина може ясно пояснити, що таке щастя, навіть для неї самої-завжди знаходяться нові невивчені питання, неосвітлені моменти [1; 2; 3]. Тому є актуальним практичне дослідження поняття “щастя” як психологічного феномену.

Незважаючи на різне розуміння щастя, ми всі хочемо бути щасливими і як можемо прагнемо свого щастя. Ми розуміємо, що бути щасливим добре, що це такий стан, при якому дуже сильно хочеться жити, все довкола в радість і ти відчуваєшся легко і спокійно, та просто насолоджуєшся життям. Тому нас приваблює такий стан, ми хочемо його знайти і перебувати в ньому постійно.

Щастя безпосередньо пов'язане з потребами. Людина починає почуватися щасливою після здійснення своїх бажань. А. Маслоу запропонував універсальну ієрархію потреб, що виникають, на його думку, в однаковій послідовності у всіх людей. Особистість має переживати суб'єктивне відчуття щастя, задовольняючи потреби на певному рівні. За версією Маслоу, досягнувши стану самоактуалізації, людина стає максимально щасливою, розкриває весь свій потенціал. Задоволення цієї потреби носить багатозначний характер: по-перше, що виконується людиною соціальна роль має найважливіше значення в існуванні та розвитку суспільства, а по-друге, воно приносить щастя, яке наповнює людину енергією, силою, визначає її позитивне ставлення до себе та світу, підтримує стан біологічного та психологічного здоров'я [3].

Як говорив Ф. М. Достоєвський: «Щастя не в щасті, а в його досягненні». Тому людині необхідно завжди чогось прагнути, досягати все нових і нових вершин, ніколи не зупинятися на шляху до мети, і тоді життя дуже часто буде балувати його щастям.

Щастя як ціннісна структура свідомості має чітко виражену орієнтацію на цінності особистого добробуту (любов, сім'я, радість) і потреби самореалізації, що складають як би два її вершинних утворення. Як сказав П. Буаст «Щастя-це куля, за якою ми ганяємося, поки вона котиться, і яку ми штовхаємо ногою, коли вона зупиняється», тобто це дії.

Практичні дослідження потребують розробки певного діагностичного інструментарію з відповідною системою емпіричних показників, що можуть бути виражені певним числом. Наприклад, загальний «індекс щастя» українців у 2020 році становив 14%. У 2019-му цей показник був майже вдвічі вищим і становив 33%, а у 2018 був на рівні всього 8%. Про це свідчать результати опитування Gallup International, яке провели в Україні фонд «Демократичні ініціативи» та Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). За результатами опитування 49% українців заявили, що вважають себе щасливими, 14% вважають себе ані щасливими, ані нещасливими, а ще 35% відповіли, що є нещасливими. Усього в опитуванні в Україні взяли участь 1 004 респонденти. Водночас 37% українців вважали, що 2021 рік буде кращим, ніж попередній, а 51% вважали, що наступний рік буде роком економічних труднощів. Загалом цей індекс в Україні дещо нижчий, ніж у світі (нижчий, ніж так званий світовий індекс щастя). Судячи з даних, можна стверджувати, що ні матеріальне становище, ні війна не впливають на відчуття щастя в тому чи іншому регіоні. Хоча, безумовно, такі впливи присутні, вони часто не стають визначальними. Усе ж такі почуття щастя це внутрішнє відчуття кожної людини або бажання відчувати себе щасливою чи ні», -заявили у КМІС [4].

Числа показують, що щасливими бувають не багаті, привілейовані, здорові або люди, що добре виглядають, а ті, у кого є чоловік/жінка, друзі, віра і стимулююча, змістовна робота. Отже проблема поняття “щастя” як психологічного феномену потребує уточнення як самого визначення щастя, так і емпіричних показників його вивчення.

Ключові слова: психологія; щастя.

Список використаних джерел

1. Татаркевич В. О счастье и совершенстве человека. М. : Мысль, 2008.
2. Джидарьян И. А. Счастье в представлениях обыденного сознания. Психологический журнал. 2000.
3. Маслоу А. Самоактуализация. Психология личности. Тексты. М. : Мысль, 2002
4. Ірина Сімнікова. URL: <https://hromadske.ua/posts/ukrayina-uvijshla-do-pyatirki-najbilsh-neshaslivih-krayin-svitu-za-rik-indeks-shastyavpav-majzhe-vdvichi-opituvannya>